תורה אור

לתלות: הירוק עקביא בן מהללאל מטמא: ולית ליה לעקביא דמיה דמיה הרי כאן ארבעה אב"א לית ליה ואב"א אית ליה מי לא א"ר חנינא שחור אדום הוא אלא שלקה הבא נמי מלקא הוא דלקי: וחכמים מטהרין: היינו ת"ק איכא בינייהו לתלות: א"ר מאיר אם אינו מטמא משום כתם כו': א"ר יוחנן ירד ר"מ לשיטת עקביא בן מהללאל וטמא וה"ק להו לרבנן נהי דהיכא דקא משכחת כתם ירוק אמנא לא מטמאיתו היכא דקחזיא דם ירוק מגופה תטמא אי הכי אם אינו מטמא משום כתם מטמא משום משקה משום רואה מבעיא ליה אלא ה"ק להו נהי היכא דקא חזיא דם ירוק מעיקרא לא מטמאיתו היכא דחזיא דם אדום והדר חזיא דם ירוק תטמא מידי דהוה אמשקה זב וזבה ורבנן *"דומיא דרוק מה רוק שמתעגל ויוצא אף כל שמתעגל ויוצא לאפוקי האי דאין מתעגל ויוצא אי הכי שפיר קאמרי ליה רבנן לר' מאיר אלא ה"ק להו להוי כמשקה להכשיר את הזרעים ורבנן בעי °דם חללים (במדבר כג) וליכא אי הכי שפיר קאמרי ליה רבנן לר' מאיר אלא הכי קאמר להו *אלפוה בג"ש כתיב הכא 'שלחיך (שיר ד) פרדס רמונים וכתיב התם °ושלח (איוב ה) מים על פני חוצות ורבנן אדם דן ק"ו מעצמו *ואין אדם דן ג"ש מעצמו: רבי יוסי אומר לא כך וכו': היינו ת"ק *הא קמ"ל מאן ת"ק רבי יוסי וכל האומר דבר בשם אומרו *מביא גאולה לעולם: איזהו אדום כדם המכה: מאי כדם המכה אמר רב יהודה אמר שמואל כדם שור שחוט ולימא כדם שחיטה אי אמר כדם שחיטה הוה אמינא כבולה שחיטה קמ"ל כדם המכה בתחילת הבאה של סכין עולא אמר כדם צפור חיה איבעיא להו חיה לאפוקי שחוט או דלמא לאפוקי כחוש תיקו ועירי אמר רבי חנינא כדם מאכולת של ראש מיתיבי *הרגה מאכולת הרי זה תולה בה מאי לאו דכוליה גופה לא דראשה אמי ורדינאה א"ר אבהו כדם אצבע קטנה של יד שנגפה וחייתה וחזרה ונגפה ולא של כל אדם אלא של בחור שלא נשא אשה ועד כמה עד בן עשרים מיתיבי *תולה בבנה ובבעלה בשלמא בבנה משכחת לה אלא בעלה היכי משכחת לה אמר ר"נ בר יצחק כגון שנכנסה לחופה ולא נבעלה ר"נ אמר 'כדם הקזה מיתיבי *מעשה ותלה ר"מ בקילור

הירוק עקביא בן מהללאל מטמא · האי ירוק היינו כאתרוג ולא ירוק ככרתי דאין זה נוטה לאדמומית וכתם ירוק כן הוא כדאמר בלולב הגזול (סוכה דף לה: ושם) ירוק ככרתי מכלל דסתם ירוק לאו הכי הוא: א) לית ליה · פירוש לית ליה ד' דווקא אלא נפקא ליה החמישי מקרא אחרינא: ירד רבי מאיר לשיטת עקביא בן מהללאל וטימא · תימה והא לקמן בפ' בנות כותים (לג·) גבי סתי מטמאה משכב התחתון כעליון מפרש ר' מאיר לפי שמשלימות דם אדום לדם ירוק אלמא אית ליה דטהור ונראה דהכא מיירי מדרבנן וכן מוכח מדקאמר נהי דכי משכחת כתם אמנא לא מטמא היכי דחזיא ירוק מגופה תטמא ויש לדחות דלעולם כי חזיא מגופה מטמא מדאורייתא ומ"מ כי משכחת אמנא לא מטמא דאין רגילות לבוא דם הירוק מגופה ויש לתלות דמעלמא אתא או שמא דם ירוק לאו דווקא נקט אלא כלומר דם שהוא טהור לכ"ע משלימות לדם אדום או נמי עיקר טעמא דר"מ כטעמא אחרינא דקאמר יום שפוסקת בו סופרת למנין שבעה וטעמא קמא נקט לרבנן:

כתיב הכא שלחיך פרדס · וא"ת ה"מ דם שהאשה טמאה בו כדמשמע קרא כפרדס שהוא נעול כך בנות ישראל צנועות פתחיהן מליזקק לבעליהן בימי נדותן ב) אבל דם ירוק שהוא טהור לא ותו דמשמע דלא פליגי אלא בדם ירוק ג) אבל בדם נדה מודו כ"ע דמכשיר וכיון דרבנן לית להו ג"ש דם נדה מנא להו וי"ל דדם נדה נפקא להו בתוספתא דשבת פ' *(הזורק) דקתני מנין *לדם שהוא משקה נאמר כאן ומהרה ממקור דמיה ונאמר להלן ביום ההוא יהיה מקור נפתח לבית דוד וליושבי ירושלם לחטאת ולנדה ויש לתמוה דהכא משמע דלכ"ע דם הנדה לא הוה בכלל דם חללים ובשבת פרק חבית (דף קמג:) משמע דחלב האשה טמא משום דם מגפתה דקתני לא אם אמרת בחלב האשה שמכשיר שלא לרצון שכן דם מגפתה מכשיר ומפרש רש"י דחלב היה דם תחלה כדאמרינן (לעיל דף ט·) דם נעכר ונעשה חלב והכא אמרינן דאפי' דם נדה לא הוי בכלל דם חללים כ"ש חלב ודוחק לומר דחלב בא מעיקר דם שבגוף כמו דם מגפתה אבל דם נדה לא ומיהו בלאו הכי קשה התם דמאי קמהדר להו רבי עקיבא לרבנן מחמיר אני בחלב מבדם שהחולב לרפואה טמא ומקיז לרפואה טהור ועוד למה לי קרא בפ' דם הנדה (לקמן נה:) דחלב האשה חשיב משקה מדכתיב ותפתח את נאד החלב ותשקהו תיפוק ליה מטעמא דדם נעכר ונעשה חלב ומיהו סוגיא דלקמן איכא למימר דלא סבר לה (א) כרבי מאיר דדם נעכר ט' לכך נראה דה"פ התם לא אם אמרת בחלב האשה שמכשיר ט' כלומר כיון ד)דאיכא קרא לקמן בחלב שמכשיר לכל הפחות לרצון דין הוא שיכשיר גם שלא לרצון כיון דחזינן גבי אשה בשום מקום דמכשיר שלא לרצון כמו דם מגפתה אבל בהמה אע"ג דחלבה מכשיר לרצון מותפתא את נאד החלב בשביל כך לא תכשיר שלא לרצון כיון דלא אשכחן בבהמה מידי דמכשיר שלא לרצון שדם מגפתה טהור אמר להם מחמיר אני בחלב יותר מבדם שהחולב לרפואה ט' כלומר אלא דמכשיר לאו בחומרא דדם מגפתה תליא מילתא שהרי מקיז לרפואה טהור דהיינו לרצון ולא אמרינן כשם שחלבה לרצון טמא כך דמה לרפואה טמא אלא ודאי חלב האשה דמטמא משום דמשקה גמור הוא וכ"ש חלב בהמה דליהוי טפי משקה דמיוחד לקטנים ולגדולים אמרו לו סלי זיתים וענבים יוכיחו דמיוחדים לקטנים ולגדולים ושלא לרצון טהור והשתא לא קשה מדם הנדה דפשיטא דלא הוי בכלל דם חללים ולקמן בעז"ה נפרש דקרא דפרק דם הנדה אסמכתא בעלמא נינהו:

לתלות. ת"ק סבר ה' דמים טמאין ותו לא ואידך ספיקא ולב"ה טהורין ממש: היינו ת"ק. דאמר ה' דמים ותו לא: ירד ר' מאיר כו'. ומטמא דם ירוק משום נדה: אמנא. על בגדה: לא מטמאיתו. דכיון דירוק הוא מספקא לאו מגופה אתא דלא שכיח ולא תלינן בה אלא היכא דחזיה מגופה דם הוא: נהי דהיכא דחזיתיה דם ירוק מעיקרא לא מטמאיתו. משום רואה דלאו דם הוא והיינו משום כתם כלומר כשאר דם שכתמו טמא: תטמא משום משקה. כרוקה וכמי רגליה אם נוגעין בו אדם וכלים וטהרות באותו דם ירוק שראתה בימי נדותה שהיתה נדה מדם אדום ואמאי מטהריתו לגמרי: שמתעגל ויוצא. שמתאסף תחלה ואח"כ יוצא לאפוקי דם בין טמא בין טהור כשהוא בא נוטף ויוצא ראשון ראשון: להוי כמשקה להכשיר זרעים. שאם יגע שרץ בהן יטמא ואמאי מטהריתו לגמרי: דם חללים ישתה. דם שהנפש יוצאה בו קרוי משקה ולענין הכשר בעינן משקה כדכתיב (ויקרא יא) ואשר יבא עליו מים יטמא וכל משקה אשר ישתה כלומר אוכל ומשקה' אשר ישתה יבא על האוכל והכי מוקמינן לה בפסחים (דף טו.): אלפוה בג"ש. להכשיר את הזרעים: שלחיך. דם נדות השלוח מן האשה: פרדס רמונים. כפרדס זה שהוא נעול להשתמר כך בנות ישראל נועלות פתחיהן בימי נדותן מהזקק לבעליהן עם פרי מגדים היינו בנים. וכתיב שילוח במים מה מים מכשירין אף דם נדות מכשיר: אין אדם דן ג"ש מעצמו. אא"כ קבלה מרבו הל"מ דלמא קרא למילתא אחריתי איצטריך: שור. דמו אדום כדאמר בסדר יומא (דף ט:) האי חיור והאי סומק: דם שחיטה משמנה והולך: צפור חיה. דם היוצא מצפור חי ע"י מכה: או דלמא לאפוקי כחוש. והאי חיה לשון בריאה הוא: הרגה מאכולת. אשה הרואה כתם בבגדה אם הרגה מאכולת תולה בה. ואי קשיא הא שיעור כתם כגריס ועוד ומאכולת כולי האי לא הוי כדאמר בפירקין* בעינן כגריס ועוד לאפוקי מדם מאכולת לא קשיא היא לר' חנינא בן אנטיגנוס הא לרבנן בפרק הרואה כתם (לקמן דף נח:) דלא בעי האי שיעור: מאי לאו מאכולת דכולה גופה. אלמא כל מאכולת דומה לדם נדות ואת אמרת דם מאכולת של ראש הוא דדמי לדם נדות אבל דשאר הגוף לא: אמי ורדינאה. נאה כורד ובגיטין (דף מא.) קרי ליה אמי שפיר נאה. נ"א ורדינאה מקום הוא ששמו ורדינא בעירובין (דף מט.): תולה. כתמה: בבנה ובבעלה. אם יש בהן מכה שמא נטף עליה כששוכבין יחד. אלמא דם בנה ובעלה דומה לדם נדות: בשלמא בנה משכחת לה. שלא נשא: אלא בעלה. הא נשוי הוא: רב נחמן. אמתני' קאי: ותלה רבי מאיר. כתם: בקילור

1 ר"ע: כלומר או כל משקה.

פלי

נר מצוה

[עיין [illegible] דלעיל]

צב א מיי' פ"ה מהל' מטמאי משכב ומושב הלכה ח:

צג ב מיי' פ"ט מהל' איסורי ביאה הל' כג סמג לאוין קיא טוש"ע י"ד סי' קצ סעיף ו וסעיף כה:

צד ג מיי' שם הל' כד טוש"ע שם סעי' יט:

צה ד מיי' שם פ"ה הלכה ח:

[נ"ל הגהו פ"ט הי"ד]

[נ"ל לדם מים]

[חולין קד: מגילה טו. אבות פ"ו מ"ו]

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה כתיב וכו' דלא סבר לה כרבי' כ"ל עיין לעיל דף ט ע"א:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] תוס' ד"ה לית ליה כו' נ"ב עי' רפ"ל:
ב] ר"ה כתיב הכא וכו' אבל דם ירוק שהוא טהור. נ"ב עי' חידושי הרמב"ן והרשב"א ור"ן כאן:
ג] באו"ד אבל בדם נדה מודו · נ"ב עי' מנחות [illegible] ופי' רש"י שם ד"ה [illegible]: ד] באו"ד דאיכא קרא לקמן בחלב שמכשיר · נ"ב עיין פי' הר"ש במכשירין פ"ו משנה ה':

[לקמן ס:]

פי' רשב"א ור"ן

[פסחים טו.]

[חולין קד: ע"ש פירש"י ותוספתא בשבת ק. סוף ר' יוסי וכחולין נד. ע"ש כריתות כ. ע"ש]

[דף יח:]

[לקמן נח:]

[מא.]

[מט.]

מוסף רש"י

אף כל שמתעגל ויוצא. מתאסף הרבה כאחד ואח"כ יוצא, כגון רוק ומי רגלים ושכבת זרע (לקמן נו.).

וכל האומר דבר בשם אומרו כו'. והמגלה שכח ולא הזכיר שמו בתחילה וחזר והזכיר שמו (חולין קד:).

תוספי הרא"ש

הירוק עקביא בן מהללאל מטמא · מכאן משמע דסתם ירוק הוא צבע [illegible] לחלמון של ביצה או לזהב שנוטה למראה אדמומית · וכן משמע באלו טרפות גבי מראות הריאה דקאמר כשעוה והכוריקה וכביצה טריפה אלא ירוקה דכשרה היכי דמי ככרתי ובפ' לולב נמי אמרינן ירוק ככרתי מכלל דסתם ירוק לא הוי ככרתי ואומר' בב"ר גבי ירוק את [illegible] שהוריקן בזהב · וכה"א ואברותיה בירקרק חרוץ אלמא סתם ירוק הוא צבע הנוטה לאדמימות כזהב: ירד ר"מ לשיטתו של עקביא בן מהללאל וטימא · ותימה הוא אמרינן לקמן בפ' בנות כותים גבי כותים מטמאין משכב התחתון כעליון ומפ' ר' מאיר מטמא משום שרואות דם אדום ושלימות לדם ירוק אלמא קסבר דדם ירוק טהור הוא · וי"ל דמדרבנן איירי הכא:

כתיב הכא שלחיך פרדס רמונים · פרש"י שלחיך דם נדות שהאשה שולחת מגופה פרדס רמונים כפרדס הזה שהוא נעול מלהכנס בו כך הן נועלות פתחיהן בימי נדותן מליזקק לבעליהן וקשה ר"א היכי ילפי מהכא דם ירוק שהוא מכשיר כיון דקרא איירי בדם נדות שהאשה טמאה בו · ות"ק דמשמע דלא פליגי אלא בדם ירוק אבל דם נדה מודו כ"ע דמכשיר וכיון דרבנן לית להו ג"ש דם נדה מנא להו · וי"ל דדם נדה מקרא אחרינא נפקא בתוספתא דשבת מג"ש דמקור מקור דתניא התם בפ' הבונה מנין לדם נדה שהוא משקה שנאמר ומהרה ממקור דמיה ואומר ביום ההוא יהיה מקור נפתח לבית דוד וליושבי ירושלם לחטאת ולנדה וסבירא ליה לר' מאיר דהאי שלחיך אם אינו ענין לדם נדות תנהו ענין לדם ירוק: כאן לאו דכולי עלמא · יש שרוצין לדקדק דבזמן הזה דאין אנו בקיאין במראות דמים אין לנו לתלות אפי' עברה בשוק של טבחים ולא בשום דבר שיכולה לתלות בו כיון דאם היינו בקיאין היו מכירין שאינו דומה לו כדמשמע הכא שאינה תולה בדם מאכולת דכולי עלמא משום דלא דמי · וליתא דהא אמרינן לקמן עברה בשוק של טבחים הרי זו תולה ולא קאמר תראנו לחכם אלא היא עצמה תולה וסתם אשה אינה בקיאה בדמים והכא מיירי בחכם הבקי במראה דמים אבל בזמן הזה שאין אנו בקיאין תולה בכל מה שיכולה לתלות וכן עמא דבר:

טהור